

tipt Indhold, som kunde forarbejdes aundeligt af dem, der havde modtaget det. Det er denne voksende Trang til Kundskab, som er ejendommelig for Højskolernes Virksomhed i de senere Aar, og som jo ogsaa i mange Punkter har forandret Højskolernes Form og Virkemaade. Det er den, som har givet sig Udtryk i Ønsket om ogsaa paa naturlig Maade at komme i Forbindelse med Universitetslivet og særlig med de Sider af det, som repræsenterer de Videnskaber, der kunde komme Højskolen og dens Elever til gode. Men det er ikke blot en saadan hjemlig Bestræbelse, der kommer til Orde gennem dette Højskolernes Ønske. Det hænger sammen med en Bevægelse, der er oppe ude omkring i Europa fra Universiteternes Side. Fra England har den haft sit Udgangspunkt, under Navn af university extension — Udvikelse af Universitetsundervisningen, Universitetslærernes Forvandling til et Slags vandrede Højskoler, der slaa sig ned og søge at samle omkring sig den læreoplagte Befolkning, som hjemme savner Stødet til en saadan højere Undervisning eller i alt Fald Midlerne til at tilfredsstille deres Trang i den Retning. Det har slaaet an efter en stor Maalestok i England, og i de senere Aar er det blevet efterlignet i Sverige, idet Upsalauniversitetet har afholdt lignende university-extensions-Ovelser med Folk, der ere komne rejsende fra hele Landet til Universitetsbyen. Herhjemme har saa Bevægelsen forplantet sig videre, og det Ønske, der har faaet sit Udtryk paa Finanslovsforslaget, staar i direkte Forbindelse med, hvad der er sket i England, gennem danske Højskolelæreres Besøg ved Oxford Universitet. Her i Landet er det ad en noget anden Vej, Sagen ønskes iværksat, fordi vi her have det Mellemled mellem Universitetet og Befolkningen, som vi kalde Folkehøjskoler, og som de, i disse andre Lande ikke have paa samme Maade. Dette er det historiske Grundlag, hvorpaa det hele har udviklet sig, og jeg mener, der er al god Grund til forsøgsvis at tage det Spørgsmaal op, om ikke netop den Vej, man her slaa ind paa, vilde være et Middel til at holde Højskolelærerne unge og friske i deres Virksomhed. Der er ikke noget, der mere vilde stille Højskolen for Fald, end hvis man vilde lukke dens ledende Kræfter inde paa det Omraade, de en Gang for alle have vundet, og lade dem staa som et urørligt Drakel for deres Omgivelser. Det er Faren ved at være Højskoleforstander, at man altid er den første i sin Kred. Man udnævnes let til en Profet, hvis Mening altid staar til troende, og man risikerer at blive indskrænket og bornert, fordi man

altid er den, der har Ret. Derfor har det Betydning for saadanne at færdes ved et Dannelsescentrum, som er Udtrykket for den stadige videnskabelige Fremgang og Udvikling, netop for at komme til at føle Begrænsningen i sit eget Stade og derigennem vækkes til en blivende Bestræbelse for at komme videre og forstaa tilfulde, at der ogsaa i det Forhold er Høj og Lav. Det er en Side af Sagen, som vil have stor moralsk Betydning, og som vil hjælpe til at bevare mange Kræfter længere, end det under andre Vilkaar vil være muligt. Derfor mener jeg, at naar der kommer et saa bestemt Krav som dette Forslag om et Par Tusinde Kroner til Forsøg i den Retning, naar der er Ønske i Højskolekredse om saaledes ad Frivillighedens Vej at prøve, om der ikke i Universitetslærernes Arbejde netop skulde være en Kræne, som ogsaa Højskolen kunde tilegne sig, saa synes det underligt at ville slaa denne Bevægelse ned, forinden man har prøvet, om der ikke er noget at høste ad den Vej. Jeg vil derfor meget anbefale at gøre Forsøget; men det er ganske vist, at man maa lade det hele udvikle sig frit for ikke at slaa Former fast fra Begyndelsen af, der bagefter kunde vise sig forsejlede. Hvad der her er Tale om maa udvikle sig paa samme Maade, som hele Højskolebevægelsen har udviklet sig gennem de personlige Kræfters fri Valg af de Former, under hvilke Undervisningen skal finde Sted.

Et andet Punkt, jeg et Øjeblik gerne vil tale om, knytter sig til Betragtninger, der ere gjorte gældende i Anledning af det forhøjede Tilskud til Skolefondene som Støtte til Lærere rundt omkring i Landet. Kjøbenhavn er jo den eneste Kommune, der er udelukket fra Delagtighed i dette Tilskud. Det har oftere været under Omtale her i Tinget, at der dog ingen Anledning er til at give Kjøbenhavn en Undtagelsesstilling paa dette Omraade.

Det første, som her forekommer mig maatte være afgørende, er, som det for Resten ved tidligere Lejlighed ofte er paavist, om Kjøbenhavn selv gør, hvad man naturlig kan forlange, at en saadan By skal gøre for sit Undervisningsvæsen. Og saa viser da Budgettet for Aaret 1895, at Kjøbenhavn til sit Skolevæsen udgiver 1,757,000 Kr. alene i løbende Udgifter, deraf til Lærersalærer og lignende 1,389,500 Kr., og desuden (efter Regnskabet for 1893) til Understøttelser og Pensioner 64,100 Kr. Det vil sige, at den aarlige Udgift i 1895 beløber sig til noget over 1,800,000 Kr. paa et Budget, der i det hele taget løber op til 10,430,000 Kr. Med andre Ord Kjøben-